

باسمه تعالی

گچین احادیث محاسبه روزانه

پایگاه نمو | www.nomov.ir

امام علی علیه السلام:

قَيِّدُوا أَنْفُسَكُمْ بِالْمُحَاسَبَةِ وَامْلِكُوهَا بِالْمُخَالَفَةِ .

نفسهای خود را با حسابرسی به بند کشید؛ و با مخالفت کردن با آن، زمامش را در اختیار گیرید.

(غرر الحکم: ۶۷۹۴)

امام علی علیه السلام:

حَاسِبْ نَفْسَكَ لِنَفْسِكَ فَإِنَّ غَيْرَهَا مِنَ الْأَنْفُسِ لَهَا حَسِيبٌ غَيْرُكَ

تو به حساب نفس خودت رسیدگی کن؛ زیرا دیگران را حسابرسی جز تو هست .

(نهج البلاغة: الخطبة ۲۲۲)

امام زین العابدین علیه السلام :

ابن آدم ، إِنَّكَ لَا تَزَالُ بِخَيْرٍ مَا كَانَ لَكَ وَأَعْظَمُ مِنْ نَفْسِكَ ،

و ما كَانَتِ الْمُحَاسَبَةُ مِنْ هَمِّكَ

ای فرزند آدم ! تو تا زمانی که خود واعظ خویش باشی و به محاسبه اعمال نفس خویش پردازی پیوسته در خیر و خوبی به سر خواهی برد.

(تحف العقول : ۲۸۰)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :

حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا وَزِنُوهَا قَبْلَ أَنْ تُوزَنُوا

و تَجَهَّزُوا لِلْعَرَضِ الْأَكْبَرِ .

پیش از آن که مورد حسابرسی قرار گیرید، خود به حساب نفستان برسید و پیش از آن که سنجیده شوید، خود نفستان را در ترازوی سنجش بگذارید و برای آن حسابرسی بزرگ

آماده شوید . (بحار الأنوار : ۲۶/۷۳/۷۰)

امام علی علیه السلام :

ما أَحَقَّ الْإِنْسَانَ أَنْ تَكُونَ لَهُ سَاعَةٌ لَا يَشْغَلُهُ شَاغِلٌ ،
يُحَاسِبُ فِيهَا نَفْسَهُ ، فَيَنْظُرُ فِيهَا اكْتِسَابَ لَهَا و عَلَيْهَا فِي
لَيْلِهَا وَ نَهَارِهَا

چه سزاوار است که انسان ساعتی از روز را فقط به حسابرسی
نفس خود اختصاص دهد و ببیند که در شبانه روز چه
کارهایی به سود یا زیان خود انجام داده است.

(غرر الحکم : ۹۶۸۴)

امام صادق علیه السلام :

حَقُّ عَلِيٍّ كُلِّ مُسْلِمٍ يَعْرِفُنَا أَنْ يَعْزِضَ عَمَلَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَ
لَيْلَةٍ عَلَيَّ نَفْسِهِ ، فَيَكُونُ مُحَاسِبَ نَفْسِهِ ، فَإِنْ رَأَى حَسَنَةً

اسْتَزَادَ مِنْهَا ، وَ إِنَّ رَأَى سَيِّئَةً اسْتَغْفَرَ مِنْهَا ، لِئَلَّا يَخْزَى
يَوْمَ الْقِيَامَةِ

بر هر مسلمانی که نسبت به ما معرفت دارد، لازم است در هر شبانه روز، عمل خود را بررسی کند و حسابرس نفس خویش باشد . اگر دید کار خوبی انجام داده است، به دنبال بیشتر از آن باشد و اگر دید کار بدی از او سر زده است، استغفار کند، تا در روز رستاخیز سرشکسته و رسوا نشود.
(تحف العقول : ۳۰۱)

امام صادق علیه السلام :

إِذَا أُوْتِيَ إِلَى فِرَاشِكَ فَانظُرْ مَا سَلَكَتَ فِي بَطْنِكَ وَ مَا
كَسَبْتَ فِي يَوْمِكَ، وَ اذْكَرْ أَنَّكَ مَيِّتٌ وَ أَنَّ لَكَ مَعَاداً

هرگاه به بستر خود رفتی، در این باره بیندیش که چه خوراکی به معده خود فرستاده ای و در آن روز چه کارهایی کرده ای و به یاد آور که می میری و تو را بازگشتی هست .

(الدعوات : ۳۰۲/۱۲۳)

امام کاظم علیه السلام :

لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ ، فَإِنْ عَمِلَ خَيْرًا
اسْتَزَادَ اللَّهَ - مِنْهُ وَ حَمِدَ اللَّهَ - عَلَيْهِ ، وَ إِنْ عَمِلَ شَيْئًا شَرًّا
اسْتَغْفَرَ اللَّهَ - وَ تَابَ إِلَيْهِ

از ما نیست کسی که هر روز به حساب خود رسیدگی نکند و ببیند که اگر کار نیکی انجام داده است از خداوند توفیق انجام بیشتر آن را بخواهد و خدا را بر آن سپاس گوید و اگر کار بدی انجام داده است از خدا آمرزش بخواهد و توبه کند .

(الاختصاص : ۲۶)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَكُونُ الْعَبْدُ مُؤْمِنًا حَتَّى يُحَاسِبَ نَفْسَهُ أَشَدَّ مِنْ
مُحَاسَبَةِ الشَّرِيكِ شَرِيكِهِ وَالسَّيِّدِ عَبْدَهُ

بنده، مؤمن نباشد مگر آن گاه که سخت تر از حسابرسی
شریک از شریکش و خواجه از غلامش، از نفس خود حساب
بکشد .

(بحار الأنوار : ۲۲/۷۲/۷۰)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :

لَا يَكُونُ الرَّجُلُ مِنَ الْمُتَّقِينَ حَتَّى يُحَاسِبَ نَفْسَهُ أَشَدَّ
مِنْ مُحَاسَبَةِ الشَّرِيكِ شَرِيكِهِ ، فَيَعْلَمَ مِنْ أَيْنَ مَطْعَمُهُ ؟ وَ
مِنْ أَيْنَ مَشْرَبُهُ ؟ وَ مِنْ أَيْنَ مَلْبَسُهُ ؟ أَمْ مِنْ حِلٍّ أَمْ مِنْ حَرَامٍ ؟

آدمی در زمره تقوا پیشگان نباشد مگر آنگاه که سخت تر از حسابرسی شریک از شریکش، از خود حساب کشد تا بداند که از کجا خورده است، از کجا آشامیده است، از کجا پوشیده است، از حلال یا از حرام؟

(مکارم الأخلاق : ۲/۳۷۵/۲۶۶۱)

امام علی علیه السلام - در پاسخ به سؤال از نحوه محاسبه نفس - فرمود :

إِذَا أَصْبَحَ ثُمَّ أَمْسَى رَجَعَ إِلَى نَفْسِهِ ، وَقَالَ : يَا نَفْسُ ، إِنَّ هَذَا يَوْمٌ مَضَى عَلَيْكَ لَا يَعُودُ إِلَيْكَ أَبَدًا ، وَاللَّهِ سَأَلْتُكَ عَنْهُ فِيمَا أَفْنَيْتَهُ ، فَمَا الَّذِي عَمِلْتِ فِيهِ ؟ أَدَكَرْتِ اللَّهَ - أَمْ حَمَدْتِيهِ ؟ أَقَضَيْتِ حَقَّ أَخٍ مُؤْمِنٍ ؟ أُنَفَّسْتِ عَنْهُ كُرْبَتَهُ ؟ أَحْفَظْتِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ فِي أَهْلِهِ وَوَلَدِهِ ؟ أَحْفَظْتِيهِ بَعْدَ الْمَوْتِ فِي مُخَلَّفِيهِ ؟ أَكَفَفْتِ عَنِ غَيْبَةِ أَخٍ مُؤْمِنٍ بِفَضْلِ

جَاهِكِ؟ أَعْنَتِ مُسْلِمًا؟ مَا الَّذِي صَنَعْتَ فِيهِ؟ فَيَذْكُرُ مَا
كَانَ مِنْهُ، فَإِنْ ذَكَرَ أَنَّهُ جَرَى مِنْهُ خَيْرٌ حَمِدَ اللَّهَ - عَزَّ وَجَلَّ
وَ كَبَّرَهُ عَلَى تَوْفِيقِهِ، وَ إِنْ ذَكَرَ مَعْصِيَةً أَوْ تَقْصِيرًا اسْتَغْفَرَ
اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ وَ عَزَمَ عَلَى تَرْكِ مُعَاوَدَتِهِ

چون صبح را به شب رساند، به سراغ نفس خویش رود و
بگوید: ای نفس! امروز بر تو گذشت و هرگز سوی تو بر نمی
گردد. خداوند از تو خواهد پرسید که آن را چگونه سپری
کردی؟ در آن روز چه کردی؟ آیا خدا را یاد کردی، یا سپاس
و ستایشش گفتی؟ آیا حق برادر مؤمنی را گزاردی؟ آیا بار
غمی از دل او برداشتی؟ آیا در نبود او هوای زن و فرزندان او
را داشتی؟ آیا وقتی مُرد، به بازماندگان او رسیدگی کردی؟ آیا
با استفاده از مقام و موقعیتت، از غیبت برادر مؤمنی جلوگیری
کردی؟ آیا مسلمانی را یاری رساندی؟ چه کاری برای او
کرده ای؟ آن گاه کارهایی که کرده است بر می شمرد؛ اگر

کار خیری از وی سر زده باشد، خدا را سپاس گوید و به
شکرانه توفیقی که به وی عنایت کرده، خدا را به بزرگی یاد
کند، و اگر دید گناهی یا تقصیری از او سر زده است، از
خداوند عزّ و جلّ آمرزش بخواهد و تصمیم بگیرد که دیگر آن
را تکرار نکند .

(بحار الأنوار: ۱۶/۷۰/۷۰)